

ADAM CHROUST

MILOSLAV STINGL – BIOGRAFIE CESTOVATELSKÉ LEGENDY.

Brno: Jota, 2016, 540 s. ISBN 978-80-7462-870-2.

Cestovatelství má mezi etnologickými tématy spíše marginální charakter, přesto se jedná o téma důležité. Kdyby totiž nebylo českých cestovatelů zejména v 19. století, jako byl Čeněk Paclt (1813–1887), Emil Holub (1847–1902), Enrique Stanko Vráz (1860–1932), Alberto Vojtěch Frič (1882–1944), ale i 20. století, jako např. Jiří Baum (1900–1944) nebo cestovatelská dvojice Jiří Hanzelka (1920–2003) a Miroslav Zikmund (* 1919), mnoho muzeí u nás by nemělo ve svém vlastnictví cizokrajné artefakty. Být cestovatelem neznamená však pouze „cestovat“ a poznávat odlišné kultury. Důležité je také umět své zážitky předat; ideální formou jsou cestopisy. Někteří cestovatelé popisovali jen své cesty, jiní zkoumali odlišnou kulturu, přitom jen málo z nich se snažilo o etnografickou analýzu. Cestopis jako literární žánr je stále velmi oblíbený; každoročně vyjde obrovské množství titulů — jak u nás, tak v zahraničí. V minulosti tomu bylo samozřejmě jinak, poněvadž cestování nebylo tak jednoduché jako dnes.

Biografie Miloslava Stingla nám však naznačuje, že existovaly výjimky. Jeho osobnost spojuje dokonce několik dílčích témat. Jedná se totiž o etnografa, cestovatele a literáta, který napsal přes čtyřicet knih (cestopisy, odborné publikace i několik dobrodružných románů) a procestoval sto padesát zemí celého světa. Jeho dobrodružné osudy by mohly být inspirací pro filmový scénář. Kniha Adama Chrousta se nám snaží tuto významnou osobnost českého cestovatelství přiblížit co nejlíže.

Publikaci otevírá předmluva další cestovatelské legendy, Miroslava Zikmunda (s. 6–7 a 498). Celkově je kniha rozdělena do několika stěžejních kapitol, které byly pro osud Miloslava Stingla důležité. Přitom se však jedná o jeden velmi rozsáhlý cestopis. Ano, je tomu tak. *Miloslav Stingl – biografie cestovatelské legendy* je jeden dlouhý, netradiční a především stále neukončený cestopis. Je to dáno tím, že pokud měl Miloslav Stingl příležitost vycestovat a poznávat zajímavé kultury (zejména na americkém kontinentě a v Oceánii), vždy to udělal. Koncipovat biografii jako cestopis mohlo být již prvotním záměrem autora; pokud to však vyplynulo z cestovatelova života, v pozitivním slova smyslu to jistě ovlivnilo podobu publikace. Na druhé straně o Stinglově rodině se toho dozvíme nejvíce v období jeho mládí (s. 13–34), v pozdějších letech se objevují tyto informace spíše mezi řádky. Je to zřejmě dáno tím, že cestovatel strávil na výpravách po světě téměř dvacet let svého života, možná však chtěl také zachovat soukromí své rodiny.

Autor publikace je vystudovaný historik, což dobře zúročil při psaní několika podstatných kapitol, respektive úvodních částí těchto kapitol, které přibližují historický vývoj Československa, a z historických událostí dokázal také vyvodit důsledky, které ovlivnily život Miloslava Stingla. Jistě se jedná o dobrou volbu, především pro čtenáře bez historického základu. Jako popularizační kniha si totiž kniha klade za cíl především přiblížit život významného vědce, a to z mnoha směrů, a nesnaží se být pouze odbornou monografií. V některých kapitolách by se mohly častěji objevovat letopočty, poněvadž občas není hned zřejmé, ve kterém období určité lokace navštívil.

Když se pročítáte Stinglovým životem, je až neuvěřitelné, co všechno prožil a jakým náhodám může poděkovat, že se setkal s různými významnými osobnostmi. Jde

např. o náhodné setkání s Fidelem Castrem v kubánském hotelu (s. 88) či se slavným spisovatelem a „záhadologem“ Erichem von Dänikenem (s. 336), s nímž se potkal na mikronéském ostrově Ponape a se kterým navázal blízké přátelství. Náhodná setkání s mnoha slavnými krajany a mnoha emigranty ani není potřeba zmiňovat. Všechny příběhy ještě umocňují vyvedené ilustrace a cestovatelské mapky od Elišky Chytkové. Kniha také obsahuje přes pět set fotografií. Značná část pochází přímo ze Stinglova fotoarchivu, většina obrazového materiálu je otištěna prvně. Adam Chroust si dal na knize opravdu záležet. Sám podotýká, že na publikaci strávil skoro čtyři tisíce hodin práce (s. 400)! Není to však jenom jeho zásluha, přeci jenom se jedná o autorizovanou biografii. Miroslava Stingla objevíme totiž i v textu. Mnohokrát jsou citovány úryvky z jeho knih a také různé rozhovory, jež si Chroust vedl při zpracování podkladů pro tuto publikaci. Všechny dohromady utvářejí výborně zpracovanou biografii o neskutěném osudu etnologa Miloslava Stingla.

Kniha o cestovatelské legendě obsahuje také na sto stran přílohového materiálu. Seznam vydaných knih M. Stingla není zas takovým překvapením (s. 450–459), ale detailním přehledem. Obdobně je tomu u výběrového seznamu rozhlasových pořadů, na kterých se Miloslav Stingl podílel (s. 461–463). Opravdu zajímavým materiálem je Stinglův cestovatelský slovníček (s. 465), aneb co je potřeba umět, abyste se domluvili kdekoliv na světě, a především obrazový přehled dokumentární techniky (zejména fotoaparáty, s. 467–475), se kterou pan Stingl cestoval všude možné po světě. Další přílohy nalezneme také na přiloženém DVD a CD. DVD obsahuje řadu unikátních záběrů z různých pořadů, především dokumentární snímek Jiřího Sekerky a Tomáše Gregora *Stopy vedou do hor* z roku 1965. Tento dokument přibližuje Stinglovu úspěšnou expedici do kubánských hor za indiány kmene Yateras. Na CD nalezneme nahrávky z mnoha rozhlasových pořadů a rozhovorů s Miloslavem Stinglem. Nahrávky nebyly doposud vydány. Navíc u knihy objevíte několik drobných darů: tematickou záložku, krásně malovanou mapu světa, kde jsou vyznačeny Stinglovy cesty po světě, a také repliku jeho cestovního pasu, což je opravdu zajímavá kuriozita.

Všechny zmíněné přílohy a jmenované klady publikace zcela zřejmě prokazují autorovu snahu i pečlivost nakladatelství Jota, aby byla kniha opravdu pečlivě zpracovaná. Pravděpodobně nenalezneme komplexnější biografii na našem knižním trhu. Udělení ceny Magnesia Litera za nakladatelský počin 2017 je již třešničkou na dortu.

Jaroslav Kříž